

УДК 338.242

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i54.76465>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

*Временко Л. В., к.е.н., доцент (ХНУБА),
Музи́лівський В.В., к.е.н.*

У статті проаналізовано показники заробітної плати країн-членів Європейського союзу, здійснено порівняння рівня заробітної плати із загальним показником якості життя. Проведена оцінка вартості життя та виконано порівняльний аналіз вартості життя в країнах Європи. У результаті проведеного дослідження підтверджено прямий взаємозв'язок між якістю життя та рівнем одержуваних заробітних плат. Виявлено, що купівельна спроможність у більшості Європейських країн вища, ніж у Нью-Йорку. Зроблено висновок про те, що рівень життя в Україні суттєво відстає від рівня життя населення європейських країн та потребує значного підвищення.

Ключові слова: якість життя, заробітна плата, вартість життя, купівельна спроможність, рівень життя.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ В ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАНАХ

*Временко Л. В., к.э.н., доцент (ХНУСА),
Музи́ливский В. В., к.э.н.*

В статье проанализированы показатели заработной платы стран-членов Европейского союза, осуществлено сравнение уровня заработной платы с общим показателем качества жизни. Проведена оценка стоимости жизни и выполнен сравнительный анализ стоимости жизни в странах Европы. В результате проведенного исследования подтверждена прямая взаимосвязь между качеством жизни и уровнем получаемых заработных плат. Выведено, что покупательная способность в большинстве европейских стран выше, чем в Нью-Йорке. Сделан вывод о том, что уровень жизни в Украине существенно отстает от уровня жизни населения европейских стран и требует повышения.

Ключевые слова: качество жизни, заработная плата, стоимость жизни, покупательная способность, уровень жизни.

COMPARATIVE ANALYSIS OF LIVING STANDARDS IN EUROPEAN COUNTRIES

*Vremenko L. V., Ph.D., associate professor (KhNUCA),
Muzhylyivskiy V. V., Ph.D.*

The article analyzes the performance of wages of the Member States of the European Union, carried out a comparison of wages with the general quality of life. The estimation of the cost of living and the comparative analysis of the cost of living in Europe was provided. The research confirmed a direct link between quality of life and the level of wages received. It was grounded, that the purchasing power in most European countries is higher than in New York. Concluded that the standard of living in Ukraine is far behind the standard of living of the population of European countries and the demands increase.

Keywords: quality of life, wages, cost of living, purchasing power, standard of living.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Найважливішою передумовою забезпечення гідного життя людини є доходи населення, зокрема достойна заробітна плата. Нещодавні вагомні адміністративні зниження навантаження на заробітну плату, зокрема єдиного соціального внеску майже в два рази, призвели до незначного підвищення заробітної плати. На нашу думку кроки, які передбачені в законі України № 909-VIII від 24.12.2015р. [1], не є достатніми. Необхідні більш радикальні заходи. Істотність проблеми полягає в тому, що чинне законодавство України декларує державні гарантії кожному громадянину на гідний рівень життя, однак в реальності ці гарантії не завжди виконуються. Закладений в основу розрахунку базової мінімальної заробітної плати споживчий кошик не відповідає реаліям життя, його фактичний розмір вдвічі перевищує встановлений. Покращення доходів громадян повинно розпочатися з розрахунку реального прожиткового мінімуму, який необхідно обчислювати виходячи з росту дійсної вартості життя, заробітної плати і розширення потреб населення. Важливим інструментом є оцінка рівня та якості життя населення. Саме порівняння цих показників в Україні з іншими країнами Європи дозволяє визначити місце країни у загальноєвропейському просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вимірювання якості життя українського населення, його рівня, розглянуті в наукових працях С. Ю. Гончарової, О.М. Гладуна, С.А.Кучеренко, Е.М. Лібанової, Л.С. Лісогор, Т.Л. Попової, О. А. Мельниченко, В. О. Мандибури, А. С. Мандрикіна, Р.В. Яковенко [2], та інших учених.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проте питання конкретизації рівня та оцінки вартості життя населення, зокрема в Європейських країнах, лишаються недостатньо дослідженими.

Метою даної статті є проведення порівняльного аналізу рівня життя населення в країнах Європи та Україні.

Виклад основного матеріалу. Показники, за допомогою яких оцінюється рівень і якість життя на міжнародному рівні, можна розділити на кількісні та якісні: кількісні включають ВВП або національний дохід на одну особу населення, рівень доходу та його розподіл в суспільстві, рівень

споживання різних матеріальних благ і послуг за класами товарів, рівень зайнятості і т. ін. Якісні показники якості життя включають показники умов праці, побуту і дозволяють людині тощо [2].

Як зазначають науковці [2], на поточний момент не існує єдиного підходу до оцінки якості життя населення. Генеральний директор Євростату Вальтер Радермахер, коментуючи висновки Комісії з вимірювання економічних досягнень і соціального прогресу, акцентував увагу на необхідності покращення інформаційної бази оцінювання якості життя населення на основі залучення різних джерел інформації, визначення індикаторів, найбільш важливих для прийняття управлінських рішень [3].

Оцінка заробітної плати була проведена на підставі офіційних даних, наданих Eurostat, при цьому бралися дані усередненої місячної винагороди за рік по країні *netto* (тобто після сплати податків), на одну людину без сім'ї (який не є годувальником).

Також ми порівняли рівні заробітної плати із загальним показником якості життя (також відомим як індекс "де бути народженим?"). Цей індекс одночасно включає в себе кілька показників, серед яких:

- матеріальний добробут, вимірюваний за рахунок ВВП на душу населення;
- очікувана тривалість життя при народженні;
- якість сімейного життя (засновану на рівні розлучень);
- наявність і стан політичних свобод у мешканців країни;
- безпека роботи (на основі оцінки рівня безробіття);
- клімат (в розрахунок беруться відхилення температур і кількість опадів);
- показник особистої безпеки (виходячи з рівня вбивств і ризику злочинності і тероризму);
- якість життя громади (на основі членства в громадських організаціях);
- управління (оцінка корупції в країні);
- гендерна рівність (вимірюється часткою місць в парламенті, займаних жінками).

Рейтинг країн складено на основі «чистих» заробітних плат за 2014-2015 роки, очікувані показники наведено в табл. 1. Показник якості життя відображений в

абсолютних одиницях від 1 до 10, де 10 - максимум:

Таблиця 1

Рейтинг країн-членів Європейського союзу за рівнем чистих зарплат

№	Країна	Зарплата у 2014р., Євро	Зарплата у 2015р., Євро	Якість життя
1	Люксембург	3 189	3 149	немає даних
2	Швеція	2 690	2 551	8,02
3	Данія	3 122	2 307	8,01
4	Фінляндія	2 330	2 300	7,76
5	Великобританія	2 597	2 253	7,01
6	Франція	2 128	2 180	7,04
7	Нідерланди	2 136	2 158	7,94
8	Німеччина	2 054	2 155	7,38
9	Ірландія	2 160	2 129	7,74
10	Австрія	2 114	2 124	7,73
11	Бельгія	1 946	2 091	7,51
12	Італія	1 923	2 033	7,21
13	Іспанія	1 615	1 734	6,96
14	Кіпр	1 833	1 574	7,10
15	Словенія	1 044	1 092	6,77
16	Мальта	1 092	1 021	немає даних
17	Греція	818	1 004	6,65
18	Португалія	985	1 001	6,92
19	Естонія	841	832	6,07
20	Чехія	701	765	6,96
21	Хорватія	710	735	6,06
22	Польща	678	705	6,66
23	Словаччина	683	704	6,64
24	Угорщина	503	643	6,06
25	Латвія	557	601	6,01
26	Литва	524	544	5,82
27	Румунія	398	417	5,85
28	Болгарія	333	356	5,73

Джерело: складено за матеріалами [3].

У результаті даного аналізу можна зробити висновок про те, що рейтинг якості життя практично повністю збігається з рівнем одержуваних заробітних плат. Не обходить це й Україну, в котрій за даними Євростату [4] середній рівень заробітної плати складає лише 120 Євро, що у 2,5 рази менше, ніж у Болгарії, котра має найменший серед європейських країн показник. Цікаво зауважити, що Чехія, яка перебуває ближче до кінця списку, показує досить високий рівень задоволеності життям в країні. Результат Чехії можна порівняти з Іспанією.

Вище ми провели порівняння заробітних плат в країнах Європи з метою розуміння, скільки грошей в середньому люди заробляють і отримують на руки після сплати податків в різних європейських країнах. Зараз же ми проаналізуємо вартість життя в країнах Європи, ґрунтуючись на результатах першого півріччя 2015 року.

Існує велика кількість сервісів, які можуть допомогти в оцінці вартості життя. Серед них - відома база даних про міста і країни Numbeo [5], ресурс Expatistan [6], консалтингова компанія Mercer [7], дослідницький підрозділ журналу The Economist [8], організація ECA International

[9], сервіс Eardex [10] або стартап Nomad List [11]. Цікаво те, що практично кожна організація має власну методологію у визначенні різних індексів рівня життя. Найчастіше одне зі світових міст береться за еталон, з яким порівнюються всі інші. Так, Numbeo порівнює міста з Нью-Йорком, а Expatistan бере за основу порівняння з Прагою.

Навіть на знаменитому сервісі Quora [12] виникло питання про те, яким все таки сервісом користуватися для оцінки вартості життя, і хто з перерахованих дає найбільш точні результати?

Однак, наша задача більш фокусна. Вона полягає в тому, щоб порівняти вартість життя в країнах Європи, а не в конкретних містах. Тому, деякі з перерахованих вище сервісів розглядалися частково. Порівняння між країнами дає база даних Numbeo. Її оцінка країн збігається з оцінками найбільш дорогих для життя міст, яку надають інші перераховані вище сервіси. У табл. 2 наведені результати оцінки країн за основними критеріями (індексами) дорожнечі - за основу взято індекс споживчих цін, також відображені індекс вартості оренди, вартості харчування і купівельної спроможності населення країни.

Таблиця 2

Рейтинг країн Європи за вартістю життя (І півріччя 2015р.)

№	Країна	Індекс цін	Індекс оренди	Індекс харчування	Купівельна спроможність
1	2	3	4	5	6
1	Швейцарія*	124,51	54,53	114,81	210
2	Норвегія*	109,3	40,41	95,9	139,78
3	Ісландія*	95,41	29,04	88,13	111,09
4	Данія	88,31	26,33	71,67	164,26
5	Великобританія	86,68	33,5	75,1	133,64
6	Люксембург	80,81	50,91	65,3	153,61
7	Ірландія	79,71	32,62	69,99	137,6
8	Фінляндія	76,89	23,48	65,61	149,42
9	Бельгія	76,71	34,06	65,43	115,19
10	Франція	75,85	24,11	68,55	132,55

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
11	Нідерланди	74,43	28	54,89	150,57
12	Швеція	73,86	22,95	65,71	156,16
13	Італія	72,38	20,1	58,34	112,63
14	Австрія	68,14	25,3	62,28	135,34
15	Німеччина	65,96	21,2	51,08	160,12
16	Кіпр	63,68	12,41	54,86	109,82
17	Мальта	61,79	17,05	50,25	100,05
18	Греція	58,92	9,27	46,81	83,15
19	Іспанія	56,55	16,1	43,89	114,82
20	Словенія	55,6	13,7	45,01	94,62
21	Естонія	52,49	12,31	38,95	80
22	Португалія	50,55	14,08	38,66	87,27
23	Хорватія	49,82	8,66	41,82	71,44
24	Латвія	48,71	11,79	36,67	68,59
25	Литва	46,09	11,45	36,08	64,38
26	Словаччина	45,13	13,27	39,36	77,09
27	Чехія	42,69	12,64	35,85	98,81
28	Угорщина	41,75	7,92	31,34	66,35
29	Польща	39,62	11,75	29,89	90,97
30	Румунія	36,86	9,31	30,2	61,17
31	Болгарія	36,13	6,92	30,26	58,73

*Швейцарія, Норвегія та Ісландія не входять до складу Європейського союзу, проте знаходяться на території Європи, тому також були проаналізовані.

Найдорожчою країною не тільки Європи, а й світу, є Швейцарія. На даний момент Норвегія не дуже поступається їй, займаючи наступну в списку позицію. За споживчими цінами ці дві країни обійшли мегаполіс США Нью-Йорк.

Серед найбільш дешевих країн для життя можна виділити Болгарію, Румунію, Польщу та Угорщину, які виявилися дешевше балтійських країн. З країн Центральної Європи найбільш привабливими є Чехія,

Словаччина і Польща - у них невеликий рівень витрат на життя, і досить непогана купівельна спроможність (у порівнянні з країнами-сусідами).

Рівень купівельної спроможності в Данії, Німеччині, Швеції, Голландії та Фінляндії набагато вище, ніж рівень цін на оренду і споживчі витрати, що, в свою чергу свідчить про високу забезпеченість даних країн.

Ще один цікавий тренд купівельної спроможності Європейських країн полягає в тому, що у 18 країн цей показник вищий, ніж середній в Нью-Йорку. При цьому, дані країни набагато дешевше в порівнянні оренди житла.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що Україна має потенціал щоб вийти на один рівень з країнами Центральної Європи, однак для цього необхідні реальні перетворення в економіці і плануванні подальшої стратегії розвитку пріоритетних напрямків господарства.

Поліпшити становище може лише системний підхід до змін, які необхідно провести в економіці, правовому середовищі та соціальній сфері. Ці зміни мають бути направлені на інтеграцію України і підвищення її конкурентоспроможності на ринку ЄС за рахунок нормотворчої діяльності і належного виконання цих норм, приведених до стандартів ЄС, а також додержання планів з фінансування галузей народного господарства держави. Країни Центральної Європи пройшли цей шлях становлення і інтеграції, тепер Україна має прикласти зусиль для забезпечення подальшого добробуту населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році : Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
2. Вимірювання якості життя в Україні, Аналітична доповідь, Лібанова Е.М., Гладун О.М., Лісогор Л.С. та ін. – К.: 2013.
3. Walter Radermacher, Walter (Director General of Eurostat; Chief Statistician of the EU). Measuring prosperity and quality of life / Keynote Speech at the Austrian Federal Ministry of Finance in Vienna, May 2010 // [Electron. source]. - Mode of access: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/gdp_and_beyond/documents/wr_speech.pdf
4. List of European countries by average wage // [Electron. source]. - Mode of access: Wikipedia, March 2016 // https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_European_countries_by_average_wage
5. Cost of Living / Numbeo // [Electron. source]. - Mode of access: www.numbeo.com/cost-of-living
6. Cost of Living Comparison / Expatistan // [Electron. source]. - Mode of access: <https://www.expatsistan.com/cost-of-living>
7. Quality of Living Ranking 2016 / Mercer // [Electron. source]. - Mode of access: www.mercer.com
8. Economist Intelligence Unit / The Economist // [Electron. source]. - Mode of access: www.eiu.com/
9. Cost of Living Survey / ECA International // [Electron. source]. - Mode of access: <https://www.eca-international.com/>
10. Cost of Living. Worldwide ! / Eardex // [Electron. source]. - Mode of access: www.eardex.com
11. Best Cities to Live and Work Remotely / Nomad List // [Electron. source]. - Mode of access: <https://nomadlist.com/>
12. The best answer to any question / Quora // [Electron. source]. - Mode of access: <https://www.quora.com/>

*Рецензент д.е.н., професор НЮУ ім. Ярослава Мудрого Нечипорук Л.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Полякова О.М.*